

„Usmiljenja hočem in ne daritve“

V evangeliju po Mateju je Jezus dvakrat citiral isti odlomek iz Hozeje 6,6, kjer Bog pravi: **„Usmiljenja hočem in ne daritve“**. To je storil, ko je nagovoril farizeje in njihovo pomanjkanje usmiljenja. Farizeji so bili skupina ljudi, ki jo mnogi od nas, ki smo prebrali evangelije, precej dobro poznamo. Vendar pa si težko predstavljamo, da smo, če nismo usmiljeni, podobni farizejem. Vendar pa si poglejmo temo usmiljenja (ali njegovega pomanjkanja) podrobneje.

Prvič je Gospod uporabil ta odlomek iz Hozeje, ko je poklical Mateja, takratnega davčnega izterjevalca, kasneje pa apostola in evangelista. Matej sam opisuje prizor:

Matej 9,9–13

„Od tam gredoč je Jezus zagledal pri mitnici sedečega moža, Mateja po imenu, in mu je rekel: »Hôdi za menoj!« In vstal je ter šel za njim. Ko pa je bil Jezus v hiši pri mizi, glej, je prišlo mnogo cestninarjev in grešnikov in so obedovali z njim in njegovimi učenci. Ko so farizeji to videli, so govorili njegovim učencem: »Zakaj vaš učenik jé s cestninarji in grešniki?« On pa je to slišal in rekel: »Zdravnika ne potrebujejo zdravi, ampak bolni. Pojdite in se poučite, kaj se pravi: **„Usmiljenja hočem in ne daritve.“ Nisem namreč prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.**“

Farizeji niso imeli prav: tisti, s katerimi je Gospod jedel, so bili resnično grešniki. Zaradi tega so menili, da se Gospod ne bi smel niti približati tem ljudem. A niso upoštevali, da je prišel prav zaradi teh ljudi! Medtem ko so farizeji govorili: »Ne približuj se jim, saj so grešniki«, je Gospod rekel: »Jedel in pil bom z njimi, ker sem prišel zaradi njih, da bi jih poiskal in poklical k spreobrnjenju«. Enako je tudi danes: če se izogibamo »grešnikom« – kot da sami nismo grešniki –, smo kot farizeji. Njihov ponos jih je prisilil, da so se opredelili kot »brez greha« in jim ni dovolil, da bi pokazali usmiljenje do tistih, ki

so jih imeli za »grešnike«. A Bog se upira ponosnim in daje milost ponižnim, kar je ponovno odlomek iz Stare zaveze, ki je dvakrat citiran v Novi zavezi (Pregovori 3:34, Septuaginta (Opomba: Septuaginta je starogrški prevod Stare zaveze; približno 2/3 Stare zaveze v Novi zavezi izhaja iz te različice)):

Jakob 4:6

„Daje pa tem večjo milost. Zato pravi: **Bog se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje milost.**“

In 1 Peter 5:5

„Prav tako vi, mlajši, bodite pokorni starešinam. Vsi pa se v občevarju med seboj navzemite ponižnosti, ker **Bog prevzetnim nasprotuje, ponižnim pa daje milost.**“

Pokornost je tisto, kar Bog išče. In to je tisto, kar je manjkalo farizejem in njihovim somišljenikom, in kar pogosto manjka tudi nam. Primer takšnega ravnanja najdemo v evangeliju po Luku 18:9-14:

Luka 18:9-14

„Nekaterim, ki so zaupali sami vase, da so pravični, in so druge zaničevali, pa je povedal tudi to priliko: Dva človeka sta šla v tempelj molit, eden farizej in drugi cestninar. Farizej se je postavil in je sam pri sebi tako molil: ‚Bog, zahvalim te, da nisem kakor drugi ljudje: roparji, krivičniki, prešuštniki, ali tudi kakor ta cestninar; postim se dvakrat v tednu, desetino dajem od vsega, kar dobivam.‘ Cestninar pa je od daleč stal in še oči ni hotel povzdigniti proti nebu, ampak se je trkal na prsi in govoril: ‚Bog, bodi milostljiv meni grešniku!‘ Povem vam: Ta je šel opravičen na svoj dom, oni pa ne; zakaj vsak, kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan.“

Bog ljubi ponižna srca in prezira ponosne. Ne gleda, koliko dobrih del smo opravili, kaj smo storili ali česa nismo storili. Če tisto, kar smo storili, ni bilo storjeno iz ponižnega srca, iz usmiljenja do drugih, potem ima enako ničelno vrednost kot dela ponosnih farizejev. Gospod namreč „želi usmiljenje in ne žrtvovanja“. Farizeji pa so to prezrli in tudi mi to pogosto prezremo, ko brez usmiljenja opravljamo verska dela.

Drugič vidimo Gospoda, kako se obrača na farizeje in uporablja isti odlomek iz Hozeje 6,6, v Mateju 12. Tam beremo:

Matej 12,1–8

„V tistem času je Jezus šel v soboto skozi setve. Njegovi učenci pa so postali lačni in so začeli klasje smukati in jesti. Ko so farizeji to videli, so mu rekli: Glej, tvoji učenci delajo, kar v soboto ni dovoljeno delati.« On pa jim je odgovoril: »Ali niste brali, kaj je storil David, ko je bil sam lačen in kateri so bili z njim; kako je stopil v božjo hišo in jedel posvečene hlebe, katerih ni bilo dovoljeno jesti ne njemu ne tistim, ki so bili z njim, ampak samo duhovnikom? Ali niste mar brali v postavi, da ob sobotah duhovniki v templju sobotni počitek prelamljajo in so brez krivde? A povem vam: Tukaj je nekaj, kar je večje ko tempelj. **Ko pa bi vedeli, kaj se pravi: ‚Usmiljenja hočem in ne daritve,‘ bi nedolžnih ne bili obsodili.** Kajti Sin človekov je gospod sobote.“

Farizeji so zelo dobro poznali črko zakona. In v skladu s črko zakona so imeli prav. Toda kot je rekel Pavel:

2 Korinčanom 3:5-6

„ne, kakor bi bili sami od sebe zmožni kaj misliti kakor iz sebe, marveč naša zmožnost je od Boga, ki nas je tudi usposobil za služabnike nove zaveze, **ne črke, ampak Duha; zakaj črka mori, Duh pa oživlja.**“

Ko se nekdo drži samo črke, brez duha, ne postane Božji služabnik, ampak farizej. Na primer, črka je rekla: »Spoštuj soboto«. Toda če je to zahtevalo usmiljenje, na primer da bi nekdo bil ozdravljen na soboto, potem ta zapoved ni imela nobenega učinka. **Usmiljenje je bilo in je večje od katere koli zapovedi. Ker je največja zapoved od vseh, da se ljubimo med seboj.** Kot nam pravi Matej 22:37-40:

„Jezus mu je odgovoril: Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem.‘ To je največja in prva zapoved. Druga pa je njej enaka: ‚Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe.‘ **Na teh dveh zapovedih stoji vsa postava in preroki.**“

In kot nam pravi 1 Janez 4:20:

„Ako kdo pravi: »Ljubim Boga,« pa sovraži svojega brata, je lažnik. Kdor namreč ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, kako more ljubiti Boga, ki ga ni videl?“

Ljubezen do Boga je prva zapoved, toda reči, da ljubimo Boga, ne da bi ljubili drug drugega, je laž. Resnično lahko rečemo „Ljubim Boga“ le, če ljubimo drug drugega. In to je najpomembnejša zapoved. Farizeji tega niso mogli razumeti. Niso mogli razumeti, da je celoten zakon in preroki temeljili na ljubezni do Boga in drug drugega. Zapoved sobote in vse druge zapovedi so bile podrejene ljubezni drug do drugega in usmiljenju drug do drugega. To je bil duh zakona. A oni so poznali in sprejemali le črko zakona. Bili so seznanjeni z vsemi podrobnostmi črke zakona. Kaj storiti, kdaj storiti, kako storiti, kakšne so bile zahteve glede dni, letnih časov, količin. Poznali so vse, kar je zadevalo BESEDILO zakona, toda ignorirali so vse, kar je zadevalo DUHA zakona, ponižnost, usmiljenje in ljubezen drug do drugega. Kakor jim je nekoč rekel Gospod:

Matej 23:23

„Gorjé vam, pismouki in farizeji, hinavci: ki dajete desetino od mete in kopra in kumine, pa ste opustili to, kar je v postavi važnejše: **pravičnost in usmiljenje in zvestobo**. To bi bilo treba storiti in onega ne opustiti.“

Pismouki in farizeji so bili prvi v plačevanju desetine in zadnji v pravičnosti, usmiljenju in veri. Pravičnost, usmiljenje in vera pa so glavna točka, težja, pomembnejša zadeva zakona. To so tudi stvari, ki izhajajo iz ponižnega srca, takšnega srca, kakršnega išče Bog. Ni pomembno, koliko desetine plačujemo ali kakšne druge žrtve prinašamo. Če zavračamo usmiljenje do svojih bližnjih, smo tudi mi kot farizeji. **Drugače povedano: edina stvar, ki pokaže, ali smo farizeji ali pravi Božji služabniki, niso naše žrtve, ampak usmiljenje in ljubezen, ki jo izkazujemo drug drugemu. Pravi Božji služabniki kažejo usmiljenje do svojih bližnjih. Farizeji pa prinašajo žrtve, brez usmiljenja.** Za farizeje in jim podobne – pogosto – so pomembne zunanje stvari, zlasti stvari, ki jih drugi lahko vidijo, da jih počnejo, s čimer hranijo svoj ponos in egoizem. Kot nam pravi Matej 23,1–7, 13–14:

„Takrat je Jezus spregovoril množicam in svojim učencem: »Mojzesovo stólico so zasedli pismouki in farizeji. Vse torej, kar vam porečejo, storite in ubogajte, po njihovih delih pa se ne ravnajte; govorijo namreč, pa ne delajo. Vežejo težka in neznosna bremena ter jih nalágajo ljudem na rame, a sami jih še s prstom nočejo premakniti. Vsa svoja dela pa opravljajo zato, da bi jih ljudje videli: namreč si delajo širše molitvene jermene in na oblekah povečujejo obeske; radi imajo na gostijah prva mesta in v shodnicah prve sedeže in da jih ljudje na trgih pozdravljajo ter kličejo ‚rabi‘. Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci: ker zapirate nebeško kraljestvo pred ljudmi; vi namreč ne greste noter, pa tudi tistim, ki bi šli, ne pustite, da bi vstopili. Gorjé vam, pismouki in farizeji, hinavci: ker vdovam hiše požirate, medtem ko hinavsko opravljate dolge molitve; zaradi tega boste ostreje sojeni.“

Glavna značilnost farizejskega vedenja je hinavščina. Farizej se pretvarja, da je pobožen, vendar je njegovo srce nepošteno. Pretvarja se, da je ponižen, vendar je poln ponosa. Ljudem nalaga težka bremena, sam pa se teh bremen niti dotakniti ne želi. Moli dolge in neskončne molitve, hkrati pa požira hiše vdov. Navzven se zdi pobožen in pobožan, vendar je v notranjosti poln ponosa in brez usmiljenja. V kolikor se obnašamo tako, smo tudi mi farizeji. In to je tisto, kar pogosto počne lažna vera: je farizejska, tj. hinavska, obremenjujoča, neusmiljena in ponosna. Prava vera pa je takšna, kot jo opredeljuje Jakob 1:27:

Jakob 1:27

„Čista in neomadeževana pobožnost pred Bogom in Očetom je to: obiskovati sirote in vdove v njih stiski in se ohraniti neomadeževanega od sveta.“

Prava in neoporečna religija pred Bogom ni religija popolnega dogma ali številnih verskih del, ampak samo **religija usmiljenja in ljubezni**.

Vrnimo se k farizejem in primerjajmo njihovo vedenje in tiste, ki jih posnemajo, z Jezusovim. Farizeji niso imeli usmiljenja za „grešnike“. Jezus je jedel z njimi in jih poskušal ozdraviti. Farizeji so storili vse, da bi jih drugi videli. Jezus pa je delal čudeže in se skrival ali pa je ozdravljenim rekel, naj ne širijo novice. Zakaj? Ker je živel tako, kot je učil. Rekel je:

Matej 6:1-6

„Glejte, da dobrih del ne boste opravljali pred ljudmi, da bi vas oni videli; sicer ne boste imeli plačila pri svojem Očetu, ki je v nebesih. Kadar torej daješ miloščino, ne trobi pred seboj, kakor delajo hinavci po shodnicah in po ulicah, da bi jih ljudje hvalili. Resnično, povem vam, prejeli so svoje plačilo. Kadar pa ti daješ miloščino, naj tvoja levica ne vé, kaj dela tvoja desnica, da bo tvoja miloščina na skrivnem; in tvoj Oče, ki vidi v skrivno, ti bo povrnil.“ In kadar molite, ne bodite kakor hinavci; ti namreč radi

molijo stojé po shodnicah in uličnih vogalih, da se pokažejo ljudem. Resnično, povem vam, svoje plačilo so prejeli. Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in k svojemu Očetu moli na skrivno. In tvoj Oče, ki vidi v skrivno, ti bo povrnil.“

To je učil in to je tudi delal. Zato se je po čudežih skrival.

Za zaključek: pomembni so pravičnost, usmiljenje, vera in medsebojna ljubezen. Ne žrtvovanje. Naš Bog ne potrebuje, da mu vi in jaz kaj darujemo. Naše verske slovesnosti ali pravila zanj ne pomenijo nič, če nismo usmiljeni. V tem neusmiljenem svetu Bog želi, da smo njegovi glasniki usmiljenja. V tem nepravičnem svetu moramo delati pravičnost. V tej neverni dobi želi, da imamo vero. To je imel v mislih Gospod, ko je rekel, da smo sol in luč sveta:

Matej 5:13-16

„Vi ste sol zemlje; če pa se sol spridi, s čim se bo solila? Za nič drugega ni več, kakor da se proč vrže in jo ljudje pohodijo. Vi ste luč sveta. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti. Svetilke tudi ne prižigajo in ne postavljajo pod mernik, marveč na svetilnik, in sveti vsem, ki so v hiši. Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih.“

Zaradi ljudi, ki hodijo v usmiljenju, pravičnosti in veri, ima ta svet še vedno luč, našo luč. Ohranimo to in pustimo, da ta luč, luč Gospodova, sije skozi nas v tem svetu, da bo to všeč našemu Očetu, ne hodimo v mrtvih verskih delih, ampak v usmiljenju, pravičnosti in veri, točno tako, kot je to storil naš Gospod. Ker kot pravi tudi Mihej 6:8:

Mika 6:8

„Bilo ti je razodeto, o človek, kaj je dobro, kaj Gospod hoče od tebe: nič drugega, kakor da pravično ravnaš, da ljubiš usmiljenje in da si ponižen pred svojim Bogom.“

